

Prof. dr hab. Lucyna Aleksandrowicz-Pędich
(prof. emeryt. Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS
w Warszawie)

7.01.2021

Recenzja dorobku dr Michała Choińskiego w postępowaniu habilitacyjnym

Dr Michał Choiński przedstawił do oceny książkę *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration* stanowiącą rozprawę habilitacyjną (główne osiągnięcie), wybrane artykuły, książkę opublikowaną na podstawie pracy doktorskiej, wymagany autoreferat oraz materiały dokumentujące Jego różnorodną działalność naukową, dydaktyczną, popularnonaukową i organizacyjną.

Książka *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration*

Głównym osiągnięciem naukowym w dorobku dr Michała Choińskiego przedstawionym do uzyskania stopnia doktora habilitowanego jest książka *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration*, opublikowana w roku 2020 w wydawnictwo Louisiana State University Press w Baton Rouge. W rozprawie dr Choiński zajmuje się problematyką operowania przesadą w literaturze amerykańskiego Południa wybranego okresu od lat 1930-tych do 1950-tych. W części wstępnej książki sprawnie i przekonująco przedstawia swoje cele badawcze, uzasadnia dobór tekstów do analizy i wskazuje na korzyści poznawcze wynikające ze skupienia uwagi na stosowaniu hiperboli przez pisarzy amerykańskiego Południa w wybranych dekadach. W pierwszym rozdziale objaśnia swoje założenia teoretyczne, głównie dotyczące retoryki, znaczenia metafor w kognitywistyce, a także roli figur stylistycznych w literaturoznawstwie. Odwołuje się do uznanych badaczy tematyki. Podkreśla znaczenie podstawowych środków stylistycznych (metafory, metonimii, synekdochy i ironii) w języku oraz ich rolę w procesie komunikowania treści i ich mentalnego przetwarzania.

Osobny podrozdział poświęcony jest kluczowym dla tematyki książki zagadnieniom metafiguracji hiperbolicznej. Autor zwraca uwagę na niesłusznie niski status hiperboli w badaniach literaturoznawczych, stawiając tezę, że jego własne badania zmieniają ten stan rzeczy. Należy się zgodzić z twierdzeniem, że przesada jako *modus operandi* w literaturze

zasługuje na bliższą uwagę, a dr Choiński trafnie podkreśla iż hiperbola jest nie tylko środkiem stylistycznym, ale także trwale funkcjonuje w komunikacji językowej i procesach poznawczych. Przytacza odpowiednie wypowiedzi badaczy potwierdzające ten pogląd. Świetnie skądinąd napisany rozdział wstępny, wykazujący odczytanie Autora i znajomość literatury przedmiotu, jeszcze lepiej wprowadzałyby temat gdyby teoretyczne rozważania wzbogacono przykładami hiperboli i pokrewnych środków stylistycznych.

Rozdział poświęcony Katherine Anne Porter rozpoczyna się w znacznej mierze rozważaniami o pamięci w procesie twórczym i budowaniu przez pisarkę tożsamości artystycznej poprzez wykreowanie postaci Mirandy, bohaterki cyklu opowiadań. Dr Choiński proponuje dokładne odczytanie kilku opowiadań Porter. W tej części analitycznej szczególnie skupia się między innymi na pokazaniu, jak scena rozbierania zabitej ciężarnej królicy stanowi hiperboliczne przedstawienie dziecięcej traumy Mirandy, powracającej w jej późniejszym życiu. Co ciekawe, Michał Choiński widzi tu przede wszystkim lęk przed śmiercią, podczas gdy moim zdaniem narzuca się interpretacja traumy wynikającej z przemocy na tle molestowania seksualnego w dzieciństwie, najprawdopodobniej w rodzinie.

Kolejny rozdział książki rozważa dwa opowiadania największego literackiego geniusza Południa, Williama Faulknera. I trudno byłoby nie zgodzić się z Autorem co do znaczenia sławnego cytatu z powieści *Absalomie, Absalomie!*, przytoczonego na wstępie. Pisanie o Faulknerze, pisarzu wyjątkowo dogłębnie przestudiowanym przez krytyków i literaturoznawców, wymaga odwagi, a jednocześnie w książce tak zaplanowanej jak rozprawa dr Choińskiego, nie sposób pominąć mistrza prozy modernistycznej. Na uznanie zasługuje zaprezentowane na s. 61 zgrabne streszczenie „przemysłu” Faulknerowskiego, czyli wyjątkowo obszernego piśmiennictwa krytycznego dotyczącego Noblisty. Wprowadzenie do twórczości tego wielkiego pisarza demonstruje, jak kompetentnie dr Choiński porusza się w Faulknerowskim uniwersum. Drobiazgową analizę opowiadania „Dry September” nawiązuje do pokazanego we wcześniejszych pracach Habilitanta warsztatu badacza retoryki. Interpretacja drugiego wybranego opowiadania, „A Rose for Emily”, jest błyskotliwa, a wyeksponowanie groteskowych hiperbolicznych reprezentacji śmierci, gnicia i rozpadu realizuje cel Autora.

W rozdziale czwartym hiperbolizacja jest obserwowana w tekstach autobiograficznych dwóch pisarek, Lilian Smith i Katharine Du Pre Lumpkin. Szczególnie trafne wydaje się założenie, że zastosowanie hiperboli w auto-narracjach tworzonych przez kobiety wychowane

w specyficznym, napiętnowanym koncepcją rasy *decorum* Południa, odgrywało ważną rolę w ich przebudowywaniu tożsamości, zrywającej z zasadami nabytymi w pierwotnej socjalizacji w rasistowskim środowisku. Ten rozdział zawiera poznawczo wartościową analizę literackiego zapisu procesów rozpoznawania uwikłania w rasistowskie myślenie i zachowanie. Jednakże zamiast niewątpliwie trafnych rozważań, w dużej mierze o charakterze socjologicznym, wolałabym więcej przykładów odczytań fragmentów tekstów Smith i Du Pre Lumpkin.

W kolejnym rozdziale Michał Choński omawia cztery wybrane wczesne sztuki Tennessee Williamsa, wybitnego dramaturga związanego z Południem. Przedmiotem zainteresowania są tu ulubione kreacje Williamsa, charakterystyczne dla społeczności Południa *Southern belles*, białe kobiety wychowywane do przestrzegających zasad zachowania ról niepracujących żon, w jego dramatach pokazywane jako postaci tragiczne na skutek ograniczających je oczekiwań społecznych i emocjonalnych. Hiperbolizacja nienaturalnej kruchości kobiet tak modelowanych przez wychowanie i konwenanse (obserwowanych przez Williamsa w prawdziwym życiu i kreowanych w jego sztukach), zderzenie z brutalną rzeczywistością, stanowi poruszający materiał artystyczny. Michał Choński z pasją opisuje wybrane Williamsowskie heroiny i ich tragiczno-groteskowe niedopasowanie, umiejętnie wskazując środki literackie, przy pomocy których dramaturg osiągnął swój cel pokazania upadku *Southern belles*.

Rozdział szósty książki *Southern Hyperboles* poświęcony jest wybitnej twórczyni prozy, Flannery O'Connor. Hiperbolizacja jest cechą charakterystyczną stylu tej katolickiej pisarki, unieruchomionej przez chorobę na prowincji głębokiego Południa. Przerysowane sytuacje, emocje i zachowania postaci w opowiadaniach „A View of the Woods” i „Greenleaf” stanowią trafnie dobrany materiał literacki potwierdzający tezę Habilitanta, iż hiperbolizacja jest jednym z kluczy do przedstawienia skomplikowanej problematyki Południa. Obok wnikliwej analizy tych dwóch opowiadań Autor przedstawia także drobiazgowo omówienie symboliki powieści O'Connor *The Violent Bear It Away*, również wzmacniające wiodącą tezę książki.

Ostatni rozdział *Southern Hyperboles* poświęcony jest powieści, która zrobiła szczególną karierę na świecie, trafiając na listy lektur w szkołach anglojęzycznych w wielu krajach. Jest nią znana także z kultowej wręcz wersji filmowej powieść Harper Lee *Zabić drozda*. Skądinąd wydaje mi się, że jest to powieść trochę lekceważona przez polskich

amerykanistów, i dobrze, że dr Choiński nadrabia to zaniedbanie. Zajmuje się także drugą powieścią Harper Lee, *Go Set a Watchman* (a tym samym całym *oeuvre* pisarki), opublikowaną po wielu latach milczenia. Habilitant stawia tezę o znaczeniu hiperbolizacji w narracji wobec strategii utrzymania przez białych mieszkańców Maycomb ich tradycyjnego ładu społecznego, opartego na własnej dominacji rasowej. Interesująco wyodrębnia elementy narracji, którym przypisuje cechy hiperboliczne wpływające na efekt ukazania niemoralnej i destrukcyjnej postawy mieszkańców Maycomb. Przykładowo trafnie przytoczone są hiperbole w wypowiedzi Ciotki Alexandry w *Go Set a Watchman* (s. 172-3), służące tej postaci do uzasadnienia własnej rasistowskiej postawy, a w efekcie antagonizujące ją wobec własnej bratanicy. Jest to bardzo dobry przykład tego, jak rasizm zawiera się w języku. Analizując powieści Harper Lee dr Choiński eksponuje ich siłę obnażania tkwiącego w Południowcach rasizmu i stosowanych przez nich strategii, które mają zapobiec zmianie *status quo* i wspomóc utrzymanie białej supremacji.

W podsumowaniu dr Choiński Autor podkreśla główne wątki swojej książki. Wskazuje też dalsze kierunki badawcze z wykorzystaniem podobnych narzędzi analitycznych. Nie ulega wątpliwości, że hiperbolizacja wykazana przez Habilitanta w zanalizowanych dziełach poszerza pole rozumienia rozumienie konfliktu pomiędzy *decorum* i przemocą, sprzecznymi oddziaływaniami tak charakterystycznymi dla kultury Południa Stanów Zjednoczonych.

Książka *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration* stanowi nie tylko dowód opanowania przez dr Choińskiego wszelkich wymogów warsztatu literaturoznawcy i kompetencji amerykańskich, ale sprawia dużą przyjemność intelektualną. Trochę razila mnie pisownia przymiotnika „southern” w odniesieniu do regionu z małej litery, ale może jest to obecnie dominująca tendencja. Zakładam, że wydając książkę w wydawnictwie Louisiana State University Press Autor to kluczowe słowo skonsultował jednoznacznie z redaktorami wydawnictwa. Niemniej jednak mój dyskomfort czytelniczy tylko się zwiększył na s. 37, gdzie słowo „Northern” w kontekście Nowej Anglii jest pisane z dużej litery. Wydając w roku 1985 *The History of Southern Literature* pod redakcją Louisa D. Rubina, Jr. to samo wydawnictwo Louisiana State University Press stosowało pisownię „Southern” z dużej litery. W literaturze dotyczącej Południa występuje pewna dowolność w zapisie „Southern/southern”, nie zawsze jasna w stosowaniu. Autor miał zapewne swoje uzasadnienie w podjęciu takiej decyzji odnośnie pisowni owego kluczowego słowa.

W sumie *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration* dowodzi, że Michał Choiński potrafi pisać na trudne tematy z erudycją i w dobrym stylu, wyrafinowanym, ale jednocześnie przyjaznym dla czytelnika. Osiąga efekt tekstu, który, mówiąc potocznie, „dobrze się czyta”. *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration* jest książką zarówno dla badaczy literaturoznawców, jak i dla czytelników pragnących lepiej zrozumieć Południe Stanów Zjednoczonych.

Inne publikacje

Portfolio dr Choińskiego zawiera także książkę opartą na jego rozprawie doktorskiej, wydaną przez Vandenhoeck & Ruprecht GmbH w roku 2016 pod tytułem *The Rhetoric of the Revival: The Language of the Great Awakening Preachers*. Przejrzysta struktura tej książki wskazuje na wielowymiarowe podejście do tematu, a jednocześnie Autor podkreśla, że temat języka kazań, ich specyficznej siły retorycznej, jest stosunkowo mało zbadany i tym samym uzasadniał podjęcie poważnej analizy. W części wstępnej Autor zgrabnie przedstawia antyczne podstawy retoryki i ich przeniknięcie do stylistyki kazań chrześcijańskich, podobnie sprawnie opisuje historię ruchów religijnych w kolonialnej Ameryce. W części analitycznej książki Choiński z wnikliwością zagłębia się w stylistykę i zabiegi retoryczne stosowane przez kolonialnych kaznodziei na przykładzie wybranych kazań Jonathana Edwardsa, George Whitefielda, Gilberta Tennenta, Jonathana Dickinsona, Jonathana Parsonsa i Andrew Croswella, postaci zarówno sławnych jak i mniej znanych i zbadanych. Wywody Choińskiego efektownie demonstrują strategie językowe stosowane przez religijnych liderów, których zabiegi retoryczne skutecznie wpływały na emocje i postawy życiowe słuchaczy. Autor umiejętnie łączy opisowość z analitycznym podejściem do tekstu. Dodatkowym wartościowym aspektem książki *The Rhetoric of the Revival: The Language of the Great Awakening Preachers* jest podkreślenie łączności pomiędzy początkami amerykańskiej obyczajowości praktykowania religii, a współczesnymi zjawiskami życia społecznego Amerykanów.

Dogłębna znajomość tekstów religijnych osiemnastowiecznej Ameryki zaowocowała także działalnością translatorską Michała Choińskiego. O zdobytych przez niego w tym zakresie kompetencjach stanowi artykuł z pisma *Przekładaniec* z roku 2016, zatytułowany „Strategie przekładu „obciążonego” kulturowo a polski przekład *Jonathan Edwards Reader*”. Jest to godna uwagi refleksja nad warsztatem pracy tłumacza w tak odległej kulturowo sferze

użycia języka jaką jest tekst religijny osiemnastowiecznego kaznodziei. Autor trafnie pokazuje, że tłumacz potrzebuje nie tylko sprawności w zakresie wiedzy kulturowej i terminologicznej, ale także umiejętności pracy zespołowej i świadomości potrzeby konsultacji eksperckich.

Artykuł „Figures of Contrast in Tennessee Williams’s *Summer and Smoke*” (2019) wskazuje na kolejne pole badawcze, po którym dr Choiński sprawnie się porusza – dramat teatralny. Badacz rozumie specyfikę twórczości Tennessee Williamsa i ze znanostwem analizuje psychologię postaci wybranej sztuki i zastosowane w niej figury retoryczne. W specyfikę i metaforykę postaci u Tennessee Williamsa dr Choiński zagłębia się także w artykule „Hyperbolic Bodies for Sale: The Figurative Representations of Prostitutes in Tennessee Williams’s Early Works” (2018). Ten tekst jest mocno osadzony w biografii dramaturga i uwarunkowaniach jego pisarstwa wynikających z wpływu przeżywania sytuacji rodzinnej, osobistych doświadczeń i wszechobecnego cienia Południa panującego nad jego wyobraźnią. Wychowany przez ekscentryczną matkę mitomanek Williams potrafił później jako twórca kreować wielowymiarowe postacie kobiet, posługując się między innymi środkami literackimi wskazanymi w analizie dr Choińskiego.

Prace dotyczące Tennessee Williamsa są fragmentem szerszego pola badawczego Habilitanta dotyczącego literatury Południa. Artykuł „’But why?’ –Racial Guilt and the Southern Paradox in Willie Morris’s *North Toward Home* and Lillian Smith’s *Killers of the Dream*” (2019) przynosi ciekawe rozważania o autobiografiach dwojga autorów z Południa. Badacz dostrzega w tych tekstach nie tylko społeczno-psychologiczne narracje, ale także językowy obraz konfliktu spowodowanego wychowaniem w białym środowisku Południowców. Wtłoczone w język paradoksy pokrętej logiki rasizmu czy oparta na nim konceptualizacja rzeczywistości wymagają zarówno rewizji języka, jak i przepracowania pamięci. Analiza fragmentów autobiografii Willie Morrisa i Lilian Smith skutecznie ukazuje absurd relacji społecznych opartych na nienawiści rasowej. Kompetentne spojrzenie na skomplikowaną problematykę Południa dr Choiński demonstruje także w artykule „The Undead, Still Body of the American South – the Figurative Images in William Faulkner’s *Light in August*” (w druku). Tu analiza bogatej stylistyki i symboliki tego wielkiego mistrza literatury Południa jest zbudowana wokół kluczowych w jego twórczości pojęcia czasu i bagażu przeszłości. Autor błyskotliwie wychwytyje znaczące wizualne ekwiwalenty czasu w *Światłości w sierpniu* Faulknera. Artykuł ten wprowadza tematykę rozwijaną w książce przedstawionej jako główne osiągnięcie w dorobku do habilitacji.

Prowadzone z sukcesem przez Habilitanta we współpracy z innymi naukowcami badania stylometryczne pokazują znaczenie łączenia literaturoznawstwa z podejściem językoznawczym, czyli zasadność szerszego podejścia filologicznego, tak zlekceważonego w ostatniej reformie nauki i szkolnictwa wyższego. Należy cenić niepoddawanie się przez badaczy administracyjnym trendom i realizowanie metodologii badawczych wnoszących cenną wiedzę do rozumienia tekstów literackich powstających w różnych epokach historycznych. Metodologia wykorzystywana przez dr Choińskiego we współpracy z dr hab. Janem Rybickim została zastosowana zarówno do tekstów osiemnastowiecznych kazań kolonialnych jak i do dwudziestowiecznych powieści Harper Lee. Artykuł „Harper Lee and Other People” (2018), we współautorstwie z Maciejem Ederem i Janem Rybickim, przejrzysto ilustruje efektywność tak prowadzonych badań. Analiza kazań słynnego Jonathana Edwardsa metodą stylometryczną jest przedstawiona w artykule napisanym z Janem Rybickim „Is God Really Angry at Sinners? A Stylometric Study of Jonathan Edwards’s Representations of God” (2017). Na podstawie tej pracy można by powiedzieć, że metoda stylometryczna, zastosowana do Edwardsa, pokazuje siłę efektownego nagłówka, który przykleił się po wsze czasy do owego kaznodziei. Panowie Choiński i Rybicki efektownie dowodzą, że całkiem nietrafnie. W innym artykule o zastosowaniu stylometrii w literaturoznawstwie, „Jonathan Edwards and Thomas Foxcroft: Pursuing Stylometric Traces of the Editor” (2018), panowie również argumentują, że ich metoda badawcza zwiększa wiedzę na temat dzieł teologicznych Edwardsa i jego współpracy z Thomase Foxcraftem, niewątpliwie istotnych w historii amerykańskiej myśli religijnej. Badania stylometryczne, analizujące frekwencyjność słów i fraz mogą mieć istotne znaczenie przy ustalaniu autorstwa w perspektywie historycznej, gdy ze względu na płeć lub sytuację polityczną autorzy nie ujawniali swojej prawdziwej tożsamości. Metodologia stylometryczna oparta o narzędzia nowoczesnej digitalizacji stwarza ciekawe możliwości poszerzania wiedzy literaturoznawczej.

Badania retoryki kazań przedstawione są także w artykule dr Choińskiego z 2016 roku, zatytułowanym „Sermons That ‘Cut Like a Sword’: Samuel Blair’s Rhetoric During the Great Awakening”. W tej pracy dr Choiński skupił się na strategiach budowania emocjonalnej reakcji słuchaczy (czy też, jak pośrednio wynika z opisu, manipulowania nimi) poprzez odpowiednie narzędzia retoryczne, zapisane w tekstach kaznodziei z Pensylwanii, Samuela Blair.

Podsumowując podkreślę, że artykuły Michała Choińskiego ukazują się w różnorodnych czasopismach, polskich czy też amerykańskich, publikowane są w wydawnictwach niemieckich, w dobrym towarzystwie międzynarodowych badaczy. Ilość tych publikacji, biorąc pod uwagę także przygotowane i wydane książki oraz współredakcję kilku tomów, w stosunkowo krótkim okresie, jest całkowicie wystarczająca do dorobku oczekiwanego od kandydata przystępującego do procedury habilitacyjnej.

Inne formy działalności naukowej i na rzecz środowiska

Habilitant słusznie podkreśla w autoreferacie wagę swojej pracy badawczej w kontekście międzynarodowym. Uczestniczył w licznych stypendiach i innych programach badawczych w renomowanych ośrodkach na świecie (m.in. w John F. Kennedy Institute for North American Studies na *Freie Universität Berlin*, w Ridley College, Melbourne, i na znanych uniwersytetach amerykańskich: Yale University, Piedmont College, Salem State University, College of Charleston, University of South Carolina). Brał udział w dwóch międzynarodowych zespołach badawczych (Network-Analysis and Spatial Stylometry in American Studies, 2018-2019 i na Universität Potsdam, 2019-2020). Zdobył stypendium Senior Fulbright Fellowship na Yale University w roku 2020, przełożone na rok 2021 w związku z pandemią Covid-19. Jest członkiem stowarzyszeń badawczych Polish Association of American Studies oraz Southern Studies Forum. Jego działalność badawcza i organizacyjna była kilkakrotnie zauważana przez władze rektorskie Uniwersytetu Jagiellońskiego i potwierdzana nagrodami.

Imponująco wygląda działalność dr Choińskiego na polu uczestnictwa w konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz wygłaszania wykładów na zaproszenie różnych uczelni, zarówno w Polsce jak i zagranicą. Niektóre z wystąpień (np. 23.09. 2017 roku na Yale University, 17.09.2019 w Piedmont College) wskazywały na znaczenie otrzymanych przez Habilitanta grantów: OPUS 2016/23/B/HS2/01207, OPUS 2014/13/B/HS2/00905. Uzyskanie grantów NCN jest dowodem dobrego przygotowania Habilitanta do prowadzenia badań naukowych w warunkach konieczności przekonującego sformułowania celu badań i uzyskania odpowiednich funduszy.

Tematyka wystąpień konferencyjnych i wykładów gościnnych dr Choińskiego jest urozmaicona – od retoryki tekstów kaznodziei poprzez absorbujące go obecnie zagadnienia hiperbolizacji do tematów związanych z digitalizacją w humanistyce i komunikacją w sieci. Przegląd działalności Habilitanta w zakresie uczestnictwa w życiu naukowym polegającym na

bezpośrednim kontakcie z innymi naukowcami i słuchaczami pokazuje, że jest on nowoczesnym, aktywnym naukowcem, przyczyniającym się do wprowadzenia polskiego literaturoznawstwa do światowego obiegu.

Podkreśliłabym tu też dodatkową cnotę innej formy popularyzowania polskiej nauki. Habilitant korzysta z dorobku polskich filologów i cytuje ich w swoich pracach. Pojawiają się w jego książkach i artykułach odniesienia do prac polskich literaturoznawców (Elżbieta Chrzanowska-Kluczevska, Marta Gibińska, Michał Rusinek) oraz współpracujących z nim filologów Jana Rybickiego i Macieja Edera. Dodałabym tu, że na temat interesującego Go Williama Faulknera sporo pisze Grażyna Branny, aczkolwiek przyznaję, że w innym ujęciu niż zakres badań Habilitanta.

Dr Choiński prowadzi też aktywną działalność na rzecz popularyzacji nauki. Współuczestniczy w prowadzeniu mediów społecznościowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, wypowiada się na różnych portalach na tematy związane ze swoimi badaniami. Wygłaszał referaty dla młodzieży w liceach w Tarnowie i w Krakowie, także na wydarzeniu Małopolska Noc Naukowców. W ramach współpracy z kołami naukowymi anglistów i skandynawistów organizował i prowadził spotkania z interesującymi muzykami i dziennikarzami z kilku krajów. Swoją działalnością translatorską także łączy teorię naukową z praktyką popularyzowania poezji. W tym zakresie Habilitant ujawnia swój talent tłumacza, podejmując się spolszczenia Jonathana Edwardsa, a jest także twórczy jako poeta. Jego tomik *Gifts Without Wrapping* nie tylko został wydany, ale także nagrodzony. Niewątpliwie dr Michał Choiński aktywnie przyczynia się do tworzenia mostów pomiędzy akademią a kulturą popularną, naukowcami a konsumentami wiedzy i literatury.

Działalność dydaktyczna

Wykaz zajęć prowadzonych przez dr Michała Choińskiego wskazuje na szerokie możliwości wykorzystywania przez Niego zdobytej wiedzy specjalistycznej, jak i dostosowywania się do potrzeb uczelni. Prowadził bowiem zarówno kursy wynikające z jego badań literaturoznawczych (np. „The Grotesque and the Violent in Tennessee Williams Drama” czy „American Presidential Rhetoric”), jak i przedmioty będące w podstawie programowej studiów filologicznych (wykład z przedmiotu „American Literature” czy kurs „Academic Writing”) albo takie, na które studenci zgłaszają zapotrzebowanie, jak „Business Communication Skills”. Był także promotorem i recenzentem prac licencjackich i magisterskich. Uzyskiwał wysokie oceny w ankietach studenckich.

Ponadto umiejętności dydaktyczne dr Choiński doskonalił uczestnicząc kilkakrotnie w programie Erasmus Mobility dla wykładowców, w St. Mary's College w Belfaście w Północnej Irlandii i Università degli Studi di Padova we Włoszech. Jego działalność pozaakademicka związana z budowaniem więzi pomiędzy uczelnią, a społecznością odbiorców kultury, tak w kraju jak i zagranicą (na przykład na festiwalu Midgardsblot w Norwegii), jest w znacznym stopniu wypadkową wypracowanej sprawności dobrego dydaktyka.

Podsumowanie

Dr Michał Choiński jest nowoczesnym naukowcem z bogatym dorobkiem. Uprawia solidne tradycyjne literaturoznawstwo wzbogacone nowoczesną metodologią wynikającą z umiejętnego posługiwania się narzędziami technik komputerowych. Wykazuje istotne dla nauki zdolności współpracy z filologami specjalizującymi się w innych podejściach badawczych. Jego książka *Southern Hyperboles. Metafigurative Strategies of Narration* i inne prace naukowe stanowią wkład do rozwoju literaturoznawstwa i pogłębienia stanu wiedzy na temat literatury, przede wszystkim amerykańskiego Południa. Opublikowane prace Habilitanta w połączeniu z aktywną działalnością naukową w kraju i na uniwersytetach zagranicznych w pełni demonstrują, że osiągnął poziom samodzielnego pracownika naukowego. Habilitant dobrze formułuje także swoje plany badawcze na przyszłość, co stanowi istotny element w mojej ogólnej pozytywnej ocenie jego wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Mając na uwadze obowiązujące przepisy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz kryteria osiągnięć dotyczące osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego przedstawione w rozporządzeniu do ustawy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego stwierdzam, że dr Michał Choiński spełnia wymogi sformułowane w ustawie. Jego osiągnięcia stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny literaturoznawstwa i wykazuje się istotną aktywnością naukową. Wnioskuje o dalsze procedowanie postępowania habilitacyjnego.